

nych ze skutkami cywilnymi na Słowacji. Wskazał, iż podstawą prawną uznawania skuteczności małżeństw wyznaniowych w prawie państwowym jest układ podpisany między Stolicą Apostolską i Republiką Słowacką. Po zakończeniu tego referatu miała miejsce dyskusja, w której poruszano m.in. problemy dotyczące sporządzenia aktu małżeństwa zawartego w formie konkordatowej; charakteru wpisów dokonywanych na formularzu zaświadczenia o zawartym małżeństwie oraz podpisów na nim składanych przez małżonków; problemu co do włączenia do ustawodawstwa zwykłego postanowień konkordatu polskiego z 1993 r. w sprawie instytucji małżeństwa konkordatowego oraz niebezpieczeństw, jakie mogą zaistnieć ze względu na istniejące w prawie polskim braki i nieścisłości dotyczące zawierania małżeństwa konkordatowego. Po zakończeniu dyskusji – w imieniu organizatorów konferencji – ks. dr hab. Piotr Ryguła dokonał jej podsumowania i zamknięcia obrad.

Anna Tunia

Międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Finansowanie związków wyznaniowych w Polsce i w krajach niemieckojęzycznych – stan aktualny oraz perspektywy zmian*, Kamień Śląski, 24-25 kwietnia 2012 r.

W dniach 24-25 kwietnia 2012 r. w Centrum Kultury i Nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w Kamieniu Śląskim odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Finansowanie związków wyznaniowych w Polsce i w krajach niemieckojęzycznych – stan aktualny oraz perspektywy zmian*. Jej organizatorami były Wydział Prawa i Administracji oraz Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego. Jedną z inspiracji do zorganizowania tego wydarzenia naukowego była toczona aktualnie w Polsce debata na temat istniejącego modelu finansowania związków wyznaniowych i potrzeby wprowadzenia w Polsce nowych rozwiązań w tym zakresie. Celem konferencji było przeanalizowanie przepisów prawnych regulujących finansowanie związków wyznaniowych w krajach niemieckojęzycznych oraz w Polsce, a także wskazanie perspektyw ewentualnych zmian w tym zakresie.

Wprowadzający w obrady referat na temat teologii dóbr doczesnych Kościoła katolickiego wygłosił prof. dr hab. Marcin Worbs (UO), który spróbował w nim odpowiedzieć na pytanie: po co Kościołowi pieniądze? Wskazał na potrzeby Kościoła, które wymagają środków materialnych: sprawowanie kultu Bożego i godne apostołstwo, utrzymanie duchowieństwa, członków zakonów oraz pracowników kościelnych, a także prowadzenie dzieł miłosierdzia. Na koniec zwrócił uwagę na korzyści i problemy, jakie rodzi obracanie dobrami materialnymi w działalności Kościoła.

W sesji I zatytułowanej *Finansowanie związków wyznaniowych w krajach niemieckojęzycznych* przedstawiony został stan i szczegółowa ocena rozwiązań prawnych obowiązujących w tych państwach. Przedmiotem analiz były głównie regulacje prawne i praktyka wypracowana w Niemczech, ale ponieważ rozwiązania niemieckie – z pewnymi modyfikacjami – obowiązują również w innych państwach niemieckojęzycznych, do udziału w obradach zaproszeni zostali także specjaliści z Austrii i Szwajcarii. Prof. dr hab. Alfred Hierold (Uniwersytet w Bambergu) omówił podstawy prawne systemu podatku kościelnego w Niemczech, prof. dr hab. Stephan Haering (Uniwersytet w Monachium) ukazał jego funkcjonowanie, w szczególności odwołując się do doświadczeń Kościoła katolickiego w Bawarii, zaś prof. dr hab. Thomas Schüller (Uniwersytet w Monastyrze) wskazał na prawne i pastoralne zalety i wady tego systemu. Prof. dr hab. Hans Paarhammer (Uniwersytet w Salzburgu) przedstawił specyfikę finansowania związków wyznaniowych w Austrii, a dr hab. Martin Grichting (wikariusz generalny diecezji Chur) objaśnił model finansowania związków wyznaniowych w Szwajcarii.

Sesja II została poświęcona problematyce finansowania związków wyznaniowych w Polsce. Prof. dr hab. Dariusz Walencik (UO) przedstawił podstawy prawne i rozwiązania praktyczne związane z ofiarnością wiernych, która pozostaje podstawową formą finansowania wspólnot religijnych w Polsce. Prof. dr hab. Artur Mezglewski (Politechnika Radomska) w swoim wystąpieniu zajął się problematyką finansowania nauczania religii w placówkach publicznych oraz wynagrodzeń kapelanów z budżetu państwa. Prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie) omówił prawne aspekty finansowania szkolnictwa wyznaniowego ze środków publicznych, zaś prof. dr hab. Piotr Stanisław (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) skoncentrował się na zagadnieniu zwolnień i ulg podatkowych jako formy finansowania związków wyznaniowych ze środków publicznych. Ostatnie wystąpienie

w tej sesji wygłoszone przez prof. dra hab. Piotra Steca (UO) poświęcone było problematyce działalności gospodarczej związków wyznaniowych. Wszystkim wystąpieniom towarzyszyła ciekawa i ożywiona dyskusja. W odbiorze uczestników obrady konferencji były niezwykle owocne, znacząco wzbogaciły ich wiedzę i pozwoliły lepiej poznać problematykę finansowania związków wyznaniowych we współczesnej Europie.

W drugim dniu obrad konferencji, w *Collegium Maius* Uniwersytetu Opolskiego odbyła się z udziałem mediów i publiczności dyskusja panelowa na temat możliwości wprowadzenia podatku kościelnego w Polsce oraz zalet i wad takiego rozwiązania. Dyskusję moderował dr Andrzej Grajewski (tygodnik „Gość Niedzielny”), a udział w niej wzięli prof. dr hab. Stephan Haering, Tomasz Mincer (Instytut Obywatelski, Kościół Ewangelicko-Reformowany), red. Marcin Przeciszewski (Prezes Katolickiej Agencji Informacyjnej) i prof. dr hab. Piotr Stanisław. Uczestnicy panelu zgodnie przyznali, że dyskusja pt. *Podatek kościelny w Polsce?* prowadzona jest w konkretnym kontekście wynikającym z sytuacji trwających już rozmów między Rządem RP a związkami wyznaniowymi nad zastąpieniem Funduszu Kościelnego możliwością przekazania przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych części płaconej daniny na wybrany przez siebie związek wyznaniowy. Forma finansowania oparta na podatku kościelnym jest co prawda dobrze zakorzeniona w tradycji państw niemieckojęzycznych i sprawdza się tam, jednak mechaniczne przeszczepienie tamtych rozwiązań na grunt polski nie jest racjonalne i mogłoby nie przynieść spodziewanych efektów. W dyskusji nad reformą polskiego modelu finansowania związków wyznaniowych należy wyjść od polskich tradycji, uwarunkowań prawnych, historycznych i socjologicznych. W tym kontekście przychylniej spojrzeć należy na rozwiązania włoskie czy węgierskie a zmiany w polskim modelu finansowania związków wyznaniowych powinny pójść w tym kierunku.

Zbiór publikacji, będących pokłosiem konferencji, ukazał się w szesnastym tomie serii wydawniczej „Colloquia Theologica”, wydanym w grudniu 2012 r. (*Finansowanie związków wyznaniowych w krajach niemieckojęzycznych i w Polsce. Die Finanzierung der Religionsgemeinschaften in den deutschsprachigen Ländern und in Polen*, red. Dariusz Walencik, Marcin Worbs, „Colloquia Theologica” t. 16, Opole 2012, ss. 208).

Marta Ordon